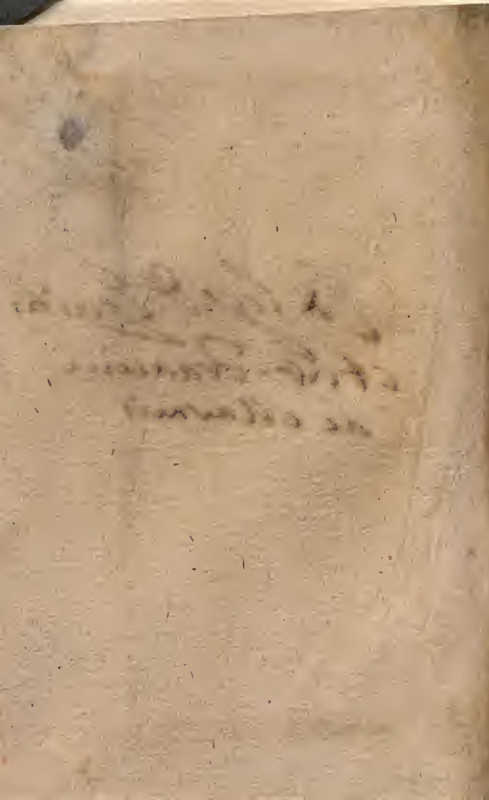



10

B

Ex legs. D. Equiti
Ant. Drancini
de Marmis



Iacobi Gohorij, de *VSV ET MYSTERIIS notarum liber.*



Vod poetæ veteres erāt fabulati Irim Thaumātis filiam, diuinus Plato admirationem primum philoſophiæ motum, ardorem & ſtimulum interpretatur. Magna verò pars admirabilium rerum aut fidem nō inuenit apud nos, ſi in ſenſus non cadunt, aut vulgò ad cœlum manéſue referri ſolet. Etenim imperitia cauſas rerum paulò abſtruſiores (quas ignorat) mauult diuinas exiſtimare, ne eâdem ſententia illarum ſeſe & humanitatis expertem iudicet. Quotuſquiſque Architæ Tarentini columbam ligneam volatilem, Aegyptiorum ſtatuas ſponte mobiles & loquaces, Archimedis Syracuſij ſphærā cœleſtis mo- Plato

tus æmulam, ac machinas Romanā potentiā eludentes, varia Boëtij automata: quis ex rudi multitudine (vt minora sectemur) scœnobatis seu funābuli pedes, quis præstigiatoris ludicri manus vi plusquam mortali moueri non credit? Inferatur quoque huic numero manus opus officio linguæ celerius (quod Seneca & Martialis admirantur) Gallus Ausonius eleganter describit.

Ausonius. Euoluo (ait) libros vberes
Instarque densę grandinis
Torrente lingua perstrepo
Et mota parcè dexterā
Volat per æquor cæreum
At me loquentem præuenis
Quæ furta corde in intimo
Exercet alet dextera?

Addit attonitus munus hoc diuinum sibi potius quàm artificiosum videri.
Doctrina non hoc præstitit
Nec vlla tam velox manus
Celeripedis compendij.

Hinc

Hinc illa Homeri ilias (vt Solinus scri- *Solinus.*
bit) testa nucis inclusa: res profectò incredibilis absque artis notariæ cognitione, cuius statui vsum atque rationẽ paucis explicare. Est autem dicta notaria à notis: notæ verò signa sunt rei latentis & occultæ, qualis est animi cogitatio. Ea vt præsenti palam fiat, oratione enunciatur, quę secundum munus est post rationem à deo immortali hominibus tributum. At cùm ad longè distantes exiguus vocis sonus perferri non posset, præstanti ingenio viri primùm figuras animalium, arborum, cæterarúmque naturalium rerum excogitarunt, quibus animi motus absentibus etiam explicarent. Hæc Hyeroglyphica nominarunt: de quibus Ori Apollinis libellus ad nostra vsque tempora peruenit. Pulchrum hoc quidem inuentum, sed rude & laboriosum (vt omnia prima) vir diuinus Theut Aegiptius (Platone teste) literarum arti- *Plato.*
ficio perpoliuit. Et cuius non artis pa-

rens est Aegiptus quæ monimenta reperit quibus omnes mandarentur? Nō enim sunt ô Cicero doctrinarũ inuentrices Athenæ, nō tāti boni ferax Græcia, cuius alumnus Aristoteles Aegipto omnes libenter acceptas refert & in quam Plato, Pythagoras ac optimi quique discendi gratia commearunt. Ars bellißima sonum volucrem irreuocabilem, stabili cæræ aut cartæ infixisse. Sed cũ celeritas scribendi quibusdam in negotiis summopere necessaria esset, vt in excipiendis oratorũ altercationibus & iudicum sententiis, in dictantium principum epistolis, in priuatis quoq; studiis & negociis: inuenta est notarum ratio, qua elementũ vnum vocabulum totum exprimit.

Aristoteles In metaphysicis.

Qua (inquit Ausoni⁹) multa fādi copia
Punctis peracta singulis,
Vt vna vox absoluitur.

Primum autem a Tyrone Ciceronis liberto, Eusebio teste, condita est ne patrono ipsi tam occupato falsò otiosis-

tiosis-

tiosissimum opus imponamus. Ita credidit auctor incertus de notis nouissimè editus in lucem. Ita Tritemius germanus. quos notæ ipsæ in errorem traxerunt vt inscriptionem libri notarum quæ erat huiusmodi. T V. C I C E R. L I B E R. Legerent T V L L I I C I C E R O N I S L I B E R cum legendũ esset Turonis Ciceronis liberti, quoniã pro litera Pythagoræ olim v. Latinum vsurpabatur. Purrum semper Ennius (vt Cicero refert) nusquã Pyrhũ, vi patefecerũt Phruges, nõ Phriges ipsius antiqui declarant libri: nec enim græcã literã adhibebãt. Approbasse tamẽ artem liberti Ciceronem fateor (vt Plutarchus scribit) & ea notarios instruxisse ad orationem Catonis ex ore colligendam. Ab his itaque notis notarij tum dicti fuere, nostri verò quibus ars ista comperta nunquam fuit à rerum notis nomen acceperunt: quòd cõtractus testamẽtaque ciuium in cõpendium quoddam cõtrahunt eóque mo- Plutarchus Cicero.

re redigunt in commentarios. Eadem ratione Cicero in philoſophiæ præceptis notationem appellauit proprietatis vocabuli ſummam velut adumbrationem tãquàm nomen id inuolutum contineat quod definitio euoluit atque explicat. Porrò librũ Tyronis vidi beneficio Tillæi cũ acceſsione Diui Cypriani, qui adiectis religioni noſtræ neceſſariis notis, librum in vſum chriſtianũ traduxit. Ille verò (cui hodie neſcio quis Gallorum antiquitatis ſtudio iure concedat) detulerat ad me, vt quod per occupationes facere ipſe non poterat, eam notarum infinitatem diſperſam prorſus & confuſam in aliquem ordinẽ redigerem: quod aggredientem me ſubita valetudo reuocauit. In eodem faſciculo addiderat Pſalteriũ Dauid eiuſdem notæ, quale Tritemius reperit Armenicę linguæ inſcriptione. Qui enim nullam huius literaturæ ſuſpicionem, ne auditu quidem vnquã conceperat, ignotam figurarum deformitatem in

linguam

linguã a ſua cognitione remotiſsimã, coniectura reiecerat. In hanc autem cu piditatem Tillæus non ſola rei nouitate trahebatur, ſed educendæ ex his tenebris hiſtoriæ noſtræ ſtudio, quibus permultas veteréſque Regum priſcorũ leges aliáque incorrupta rerum a Fran cis geſtarum documenta ſepulta & demerſa comperit. At Tritemius ipſe autor eſt, Pharamũdum, Clodium comatum alioſque Francorum Reges ſuas quenque notas habuiſſe. Ex quo Tyronianæ notationis cognitio parũ prodeſſet: locus enĩ foret diuinatrici ignotæ literaturæ interpretationi, paucis hodie perſpectæ. Vt autem ad inſtitutum reuertamur: Tritemius in Polygraphię præfatione ita de hac re ſcriptitauit: Marcus Tullius Cicero facundus orator, ingenio vſus & arte phraſeos minutias commutauit in ſigna & thelematis ſui Philergiam ſiue characterem pro vſitata phraſi locauit. Tanta verò in hac ipſa nouitatis vſus eſt copia, vt

Io. Tritemius.

rebus penè cunctis mundi satis esse poſ ſet eius inuentio. His autem misteriorũ prenuntiatoribus artis institutio mirãdam contulit agilitatem vt præter naturam omnium solidis vtantur greſsibus pedũ & non per minutias vel momenta, sed gradibus integris bonæ magistri subseruiãt voluntati. Quorũ rex tutiſsimè vti potest obsequio quanuis non sine magno labore, manifestáque bacuceorum suspicione. Hæc tanquàm enigmata in claue eiusdem libri ita explanat. Librum scripsit notarum Cicero ad filium in modum scilicet dictionarij, vbi secundum ordinem ponũtur primò characteres siue notæ, postea dictiones per eosdem characteres designatæ: ita quòd dictio quæuis per notam sibi significatur præpositam. Tanta verò est notarum cum dictionibus sibi subiectis copia, vt omnino sufficiãt ad Latinè de omnibus scribẽdum. Iam cum propter Tillæi absentiã, Tyronis liber non sit in promptu, ex Tritemio exemplum,

exemplum aliquot notarum proponã, ex quibus facile de reliquis erit iudiciũ. Mirari enim licet figurarum varietatẽ ſimúlque damnare tantam cum verbis quæ exprimunt diſsimilitudinẽ,vt immenſum laborem ad reminiſcendum relinquant. At ſi Tritemius paulò diligentius ad has notas attendiſſet,ſtatuiſſet in exemplum alio ordine,cùm quæ eiuſdem ſunt originis à nota vna principe variè deducantur,vt probus à quo probitas, probabilis,deinde improbus, improbitas:poſteà approbat &c.

	approbat		modeſtus
	comprobat,		immodeſtus,
	improbus		modicus
	probus,		immodicus,
	probitas		commodus
	improbitas,		incommodus,
	probabilis		accommodat,
	reprobat,		in modum
	modus		admodum
	modulus,		quēadmodū,

epiſtola

litera

literæ,

ſyllaba

tempus

per tempus

per idem tempus,

temporalis

extemporalis,

homo.

Tranſtulit alias Tyronis notas Tritemius in ſignificationem ſimplicium literarum , quas hîc in integrum à me reſtitutas aſcripſi.

a	e	k
b	f	l
bb	ff	m
c	g	m
cc	h	n
d	i	n

o	s	y
p	sch	z
pp	t	ph
q	v	th
r	vo	sp
rr	x	st

Ars enim nulla ſimul inuenta fuit & perfecta : faciléque eſt aliorum ſcriptis aliquid

aliquid addere. Quare non deterruit ſcriptorem de notis(quiſquis eſt) nomẽ Ciceronis & Cypriani, quin manum ſtylo admoueret, traderétque facilioris literaturæ rationem. Quem quidem Aegidio Bordino doctiſsimo viro debemus: licet ieiunum & aridũ, vtilem tamen atque fructuoſum. Eſt enim tantum velut index quidam rei ab eo ſcriptore tribus libris copioſius explicatæ. Memoriam enim (inquit Tritemius) poſtulat Ciceronianus ſcribendi modus maximam, & laborem legendi penitus ingentem, vbi quilibet character aut dictionem ſignificat integram, aut ſyllabam vltimam ſiue partem orationis aliquam ad compoſitionem totius idoneam. Hęc ille: qui tam multa de iis notis locutus, verũtamen earum vſum vix verbo quidem attigit, ſed ad principum ſecretiores epiſtolas voluit tranſferre, tãquã in hoſtiũ manus is quoque liber incidere nequeat, cuius ope tenebras illas diſcutiant. Porrò nouus iſte

notator hoc vltra Tyronem præstitit, vt literam cuiusque vocabuli primorẽ seruaremus, non autem alienâ prorsus, vt ille, forma vteretur. Probus enim p P inciperet, & bus finẽ apice proprio delinearet. Itaque vt artem breuiter & obscurè ab hoc ipso notatam, in cognitionem & vsum traham, hæc habeto. Principio lexicon tibi constituas quacunque in lingua voles: Lexicon (inquam) syllabarum tãtum extremarum, quæ additæ literæ primæ vocabuli totum facilè in memoriam reducent: Inuentum autem est scriptoris huius polygraphi, vt omnes omniũ verborum fines viginti figuris cõprehendat, quas ab I, litera variè inflectit. I, enim litera (autore Alberto Durero) velut recta linea, fundamentum est cõpositionis omniũ notatũ atque literarũ. Sic probus p notabitur, sic probat p sic probitas p sic probabilis p sic probare p vno quoque sibi pro arbitrio fingente notas extremorum. Mediæ autem syl-

labę

labę omittuntur, & coniecturæ legentis relinquuntur,quam facillimam esse experimēto cognoscet. Scrupus tamen hic incidit cùm diuersa duo vocabula, ab eadem litera oriuntur, & similiter desinunt, vt si P, simplici probitas scripseris. Si ergo sese offerret pietas, qua notatione poterit à probitas, vel parcitas,petas,paucitas distingui?Repertum est remedium huic malo, à vario situ puncti seu lineæ accessoriæ,quā in vertice apicem nominauimus: Situs enim sunt nouem,supra notam,vt P, infra vt P, ante verò & post notam triplex,vt P P P Post, similiter,vt P' P P,nonus situs est transfixionis, vt P· simplex autem est superior atque inferior tantùm: quia nulla ferè est notarum supra infráque latitudo, quæ trium locorum spacium euidens præbere possit. Itaque in lexico p tribues(si ita videatur)probitas vocabulo p parcitas-p paucitas &c. neque vlla occurret tibi confusio. At cùm hæc similitudo numerum loco-

rum excedit, ſubueniet primoris notæ varia conſtitutio, vt pro P, ⌐, d, pro. c. ɔ ᴗ ∩, &c. Hæc ſi fortè ſatis non faciunt, ad nouas & inuiſas notas, tãquam extremam anchoram, confugiendum cenſeo. quarum vſus apud Tyronem tã creber & frequens nimiam lectori ſcriptoríque difficultatem parit: vt in vocabulo probus p p ⁄ p T Hæc pauca ſi tecum diu multúmque perpendas, intelliges ad perfectam notandi rationem nihil deeſſe, quæ ex compendio authoris incerti vix ſuſpicione colligi poteſt. At cuipiam forſan dubium eſſe poſsit, nihilne ad hunc vſum conferant notæ illæ antiquæ (de quibus extat adhuc. Valerij Probi libellus) multis ſeculis ante notariam vſitatę, nempe in ſenatuſconſultis, numiſmatis, in tropheorum arcuúmque triumphalium, theatrorũ, cæterorúmque publicorum operũ inſcriptionibus: vt S C, Senatuſconſultum. S P Q R, Senatus Populúſque Romanus. C O S. i i i. Conſul tertium. De quibus

quibus mea opinio est paucissimas in tanto numero notas proprias reperiri, quas ego in notando libenter vsurparē; quemadmodum & quæ vsu iam trita sunt apud nos syllabarum compendia, ꝓ pro, ꝑ per, ꝯ con, ꝰ us, ꝩ vir, &c. Cū breuia & vsitata sint, nec mediocrē lucem distinctionis afferant, non erunt meo cōsilio negligenda. De iis Probum ipsum præfantem audiamus: Est etiam (inquit) circa perscribēdas vel paucioribus literis perstringendas voces studium necessarium, quod partim pro voluntate cuiusque fit, partim vsu publico & obseruatione communi. Nam apud veteres cum vsus notarum nullus esset, ad scribendi facultatem maximè in senatu qui aderant in scribendo, vt celeriter comprehenderent, quędam verba atque nomina ex cōmuni sensu primis literis notabant, & singulæ literæ quid significabant in prōptu erat, quod nominibus, prenominibus, legibus publicis, pontificúmque monumentis, iu-

Valerius Probus de scripturis antiquis.

risque ciuilis libris etiam nunc manet. Ad quas notationes publicas accedit etiam studiosorum voluntas, vt vnusquisque familiares sibi notas pro voluntate signaret, quas comprehēdere infinitum est. Publicæ sanè tenendæ sunt, quæ in monumentis plurimis & historiarum libris sacrisque publicis reperiuntur. Ex his approbo quę sunt huiusmodi, A p p appellat, A A A F F. ære, argento, auro. flato, feriundo vel feriundo, D M. diis manibus, M E magister equitum, H iii M N sestertia tria millia nūmûm. Quæ verò communes sunt notæ, reiiciendas prorsus censeo: vt F F F. æquè enim significāt, fortè, fortuna, fatum: &, ferro, flamma, fame: &, flauius, filius, fecit. vt D D D, datus, decreto, decurionum: vel, dono, dedit, dicauit, &c. quæ tamen in operibus publicis ex re ipsa sui coniecturam facilè præbent: in scripto perspicacissimum quemque fallerent. Quale apud Ciceronem est illud quoque Crassi in Memmium, quem comedisse narrabat

Cicero.

rabat lacertũ Largij, cùm eſſet cum eo Tarracinæ de amicula rixatus. Ibi in omnibus parietibus inſcriptas fuiſſe literas, tria L L L, duo M M. Cùm quæreret id quid eſſet, ſenem illi quẽdam oppidanum dixiſſe: Lacerat lacertũ Largij mordax Memmius. Ficta enim fuit ab illo tota hæc falſa narratio, nec publicis ſcripturis inſeri à Probo debuit; qui arbitrarias & priuatas cõmemoraturũ ſe negauit. Lõgiorem hæc ars diſputationẽ poſtulare non videtur ob claritatem, nec alia commendatione indigere ob vſus illius fructum vberrimum. Itaque fuit Romæ in pretio, quo tempore tum imperij gloria, tum rerum optimarum ſtudia omnia floruerunt. Magni fecit Seneca, admirati ſunt Martialis atque Auſonius, Titus ipſe imperator adeò eſt ea delectatus, vt cum amanuenſibus per luſum certauerit, Plinius ſecũdus vt notarios ſecum aſsiduos duxerit: nec mihi videtur vlla humani ingenij inuẽtio tã in publicis q̃ priuatis mune- *Titus Imp.*

ribus maioris esse momẽti: Qua si forẽses, maximè actuarij vterẽtur (vtãtur autem aliqua & sua necesse est) multò certiori fide iudiciorũ acta constarent: cùm perita manus quantacunque vocis humanæ volubilitatem scribendi celeritate cõsequeretur, imò comitaretur. Qua arte destituti longissimas causidicorum orationes præcipiti plerunque lingua effutitas ex ore dicẽtium excipere & in scriptis redigere nullo modo possent: quod si summam rerum colligant, periculum est ne quando firmamentum causæ prætermittat. Non est silẽtio prętereundum hoc artis notariæ nomine vel notoriæ, quasi inter angustiores sacerdotes Apollinis artem mysteriorum plenam versari, qua paucis diebus omnium diuinarum humanarũque rerum scientiam consequantur. Sub theurgia seu diuina magia (inquit Cornelius Agrippa) continentur ars Almadel, Notoria, & Paulina: quæ quidem manat ab Apollineo furore. Is autem artę quadam

Agrippa de vanitate

dam elicitur(inquit)paucissimis cognita,taliter informando,exornando,& illustrando fidelem & purum hominis animum,vt ex ignorãtię tenebris repente ad sapientiæ lumen euehatur. Quippe humanus animus (authore Apuleio) præsertim simplex & purus sacrorum quorundã auocamento ac delinimento soporari & externari potest ad præsentium obliuionem:ita vt remota corporis memoria, in naturam suam diuinam redactus lumine illustretur, & furore afflctur ęthereo. Parcãt mihi quęso,si aliquem desidero ex tot magiæ illius sacrosanctæ discipulis, qui tantillo tempore vniuersum doctrinarũ orbem sit cognitione complexus: quos omnes ad Pliniũ tam perniciosæ vanitatis vindicem mitto:nisi fortè respõdeant eiusmodi furores cum vi oraculorum delphica iandudum euanuisse. Verisimilius mihi videtur de arte quadã id perhiberi,quæ sit tanquam ars reliquarum artium:sicut hominis manum dicit Ga-

Agrippa de occulta phil.

Apuleius.

Galenus.

lenus instrumentum instrumentorum: quæ quidem summa rerum genera colligat, collecta definiat, rursus definita partiatur. sic à capite deducens ad calcē: deinde cuique rei suum locum, cuique loco suam notam attribuat: media sub summis, infima sub mediis rite atque ordine collocet. Quo sanè pcliuior multò est rerum maximarum comprehēsio coniunctis intelligendi ac reminiscendi artibus. Hoc in genere feliciter versatus

Raymūdus Lullius. esset Raymūdus Lullius in arbore sciētiæ, in arte magna & breui, si subtilitatis laudem eloquentiæ splendore adæquasset. Cuius tamē ex ludo Faber Stapulensis, Io. Reuchlinus, Cornelius Agrippa, clarissima nostri seculi lumina, cōplurésque alij tāquam ex equo Troiano heroës prodierunt. Hoc genus expeditum docendi nostra quoque ætate

Iulius Camillus. Iulius quidam Camillus in eloquentiæ disciplina tētauit, extructo adfabrè Regi Francisco amphiteatro ligneo: in cuius partibus miro ordine condebat velut

lut copiæ quoddam cornu, quod promere promptum esset ad de quacũque re proposita ornatè copioséque dicendum. At non inficior inter magicos libros aliquem in manus meas incidisse artis notoriæ titulo, qui soléni obsecrationum ritu à septem Planetis totidem artium (quas liberales vocant) parique dierum numero perfectam & absolutam cognitionem polliceretur. Sed (vt Marsilius Ficinus quæ de vita cælitus haurienda per sacrificia, imagines, & annulos scripserat, in epistolis tandem suis interpretatur) non tam sunt hæc præcepta credentis vel sperantis, quàm optantis vota. Artem enim habitum animi rectè statuit Aristoteles, qui longo vsu cõparetur, nõ subito influxu instillet in mentem. In hãc tamen sententiã magis inclino, vt ad eam Cabalæ partẽ referatur, quã notariacõ vocant: nempe de Hebraicis literarũ & numerorum notis, sub quibus credunt summa mysteria latere. Iam (vt eò redeamus vnde su-

Marsilius Ficinus.

Aristoteles

mus digreſsi) compēdium ſcribendi diſcendíque paucis hucuſque perſtrinximus: reſtat alium antiquum vſum notarū perſequi, qui maximis quibuſque imperij rebus perſcribendis, priuatíſque nonnunquam negotiis adhibebatur.

Terentius. Multi enim ſunt, quibus (vt Terētiꝰ ait)

Tantum eſt otij à re ſua,

Aliena vt curēt, quę nihil ad ſe attinēt.

Multi humanitatis expertes, ac vitæ cōmunis ignari, qui literas alienas intercipiunt, paláque proferunt. Quod quid *Cicero.* aliud eſt (ait Cicero) quàm tollere è vita vitę ſocietatem? tollere amicorū colloquia abſentiū? quàm multa loca ſolēt eſſe in epiſtolis, quæ prolata ſi ſint, inepta eſſe videantur? quàm multa ſeria, neque tamen vllo modo diuulganda? Notarū in hunc vſum Iulius Cęſar pri*Suetonius.* mus author fuit. In cuius vita Suetonius, Extant eius (inquit) ad Ciceronē, item ad familiares domeſticis de rebus epiſtolæ: in quibus ſi qua occultiùs perferenda erant, per notas ſcripſit: hoc eſt,

ſic ſtructo

ſic ſtructo literarum ordine, vt nullum verbũ effici poſſet. Quæ ſi quis inueſtigare ac perſequi volet,quartá elemẽtorũ literá D pro A, & perinde reliquas commutet. Id Aulus Gellius cõfirmat: In epiſtolis(inquit)Cæſaris inueniũtur literæ ſingulariæ ſine coagmentis, ex quibus nulla verba coaleſcunt. Eam rationem occultè ſcribendi nõ ad literam tantum quartam, ſed ad tertiám quandoque & reliquas pertinuiſſe Tritemius oſtendit hoc modo:Legimus(inquit)cõ plures veterum ſapientes philoſophos, reges, & principes olim varios atque multiplices excogitauiſſe modos,quib⁹ nunciis ſuis ad loca remotiora mittendis tuto committerent arcana conſilij & quicquid myſterij credẽdum occurriſſet:quò fierent in perferendis idonei, atque ab omni prauorũ incurſione ſecuri: ne vel ſimplicitas Cabaliſticorum denudaret myſterium,vel Bacuceorum innata curioſitas apoſtolicis rebus inferret detrimẽtum.Magnus Romanorum *Aulus Gellius.*

Cæſar Auguſtus tenebroſo cupiens in arduis vti nunciorum miniſterio, ſpiramina vocis concœptæ mutauit ex lucidis in opaca: quorum barbariem votis renitentẽ metatheſeos ſchemate, pulchra inuentione ad nutum conuenientem effecit. Et iſte receptiuus & quaſi perpetuus ordo thelemati nihilominus & temporis rationi ſubiectus, quãquam nuncios ab incurſione Bacuceorum cõſeruet in via ſecuros: ſui tamen regulatas non cuſtodient metas, intuentes faciet omnes de ſuſpicione rei ſollicitos. Vides hìc virum bonum in hiſtoriæ lapſum errorem, quo Ciceronem pro Tyrone, nunc Auguſtum pro Iulio nominauit, quanquam nõ ignoro illum quoque (vt Suetonius refert) cùm per notã ſcriberet b pro a, c pro b, ac deinceps eadem ratione ſequentes literas poſuiſſe: pro x autem duplex aa. In claue libri ſic ſe ipſe exponit: Pręmonemus lectorẽ ne ſoli occultè ſcribẽdi modos edidiſſe videamur, plures olim tyrãnos & prin-

pes

cipes, Pharamundũ, Clodium Crinitũ, Carolum magnũ, Mathiã Vngariæ regem, sed primũ omnium Augustum eo artificio vsum fuisse: qui quidẽ vt secretè ac tutò scriberet quod volebat, alphabeti literas varia transpositione mutauit: ita vt poneret B pro A, C pro B, & sic consequenter de singulis. Et quò scriptura magis tortuosa maneret secretior, pro suo arbitrio literas dispósuit in latum & lõgum, ad quamlibet ordinis, numeri, & loci distantiam. Verùm licet nemo queat mysterium arcanum latẽs sub trãspositione literarum facilè intellectu cõprehendere: facit tamen eos hęc scriptura, in quorũ peruenerit manus, de latibulo rei introclusæ suspicaces. Tabulas metatheseos rectas & auersas, ex quibus infinita possunt alphabeta deduci, in vsum principum legatis diuersarũ prouinciarum distribuẽda, ex Tritemii polygraphia petendas relinquo. modò in trãscursu admonuero cõtrariũ prorsus arti notariæ illius inuẽtum esse, quę

verba pro literis cōſtituit, cùm literas illa pro verbis. Opus certè lōgum & ſcribenti æquè ac legenti laborioſum. At quid facias? alia via tutas principum literas facere nō poſsis, ſi ſimplicibus Arabicis notis ſcribis, quas vulgo Cefras vocamus, à Cefer Hebręo vocabulo, id eſt liber, quòd ſcribūtur literis numeros ſignificātibus: ſi autē inuſitatis figuris, illius arbitrariæ inter duos literaturę tertius interpres eſſe poteſt: ſicut egomet ſępius multis teſtibus factitaui. Quæ ſolertia in abſtruſis artibus eſt neceſſaria, quarum myſteria ferè inuolucris nouæ ſcriptionis cælātur: qualem in magia & chæmia oſtendit Tritemius, quæ duæ cùm à procis (vt ait) plurimis appetātur: virginitatis tamen ſunt inuiolatæ. Sola autem cognitio tabularum & orchema tum omnis tranſpoſitionis literarū obſcuritatem patefacit. Vnde ipſorum elementorum varietate & ſuperfluorum commixtione, denique notæ interdum alicuius pro nomine toto ſubſtitutione

Cefer.

remedium

remedium huic periculo inuentum eſt. Sed niſi ita ſcriptæ erũt literæ vt ab omnibus intelligi videãtur, tuas tamen cogitationes intactas contineant, nunquã effugere poſſunt hoſtiles manus, quibus viæ fortè obſeſſæ tenentur. Cõdenda ergò eſt hiſtoria Tritemij more, charactere vſitato, quam qui deprehendet notiſsimã ſibi arbitretur, cum certè nihil ſit notũ minus. Nam æqualium bacillorum exemplo Archimedis compoſitio & longę ſtrictæque chartę inuolutio ſuſpitionem hanc nõ adimit, & tria inuiſibilium literarũ genera. Dermaticum, Hyphaſmaticum, Alleoticum, nota eſſe poſſunt quamplurimis: quorum tertium ab illo obſcurè traditũ eſt. Eius (inquit) ſcriptura fit cũ charta vel ſine, nemilua & cala, cum rapho, cũ lapolce. Scribuntur item literæ ac variis modis abſconduntur & locis, vt ſub race tabulata, ſub roſi rila cubior, in leopi, in necoſlas, in cercali, locubat, ĩ ratera, in liſpilia. hæc ſic intellige ex vario ſitu ſyl-

labarum fieri scripturā alumine, lacte, camphora, cępe. Cælari autē & tegi sub cæra sub orbiculari non rosi sed losi, id est filo, in pileo, flacone, calice, baculo, terra, denique in humanis pilis: de quibus apud Au. Gellium plena est narratio. Verùm admoneo quę alumine scribūtur, aquę humorem: quæ sale ammoniaco, aut cæparum succo, ignis calorē expetere vt legi queāt. Hui⁹ generis est præposterè scribendi illud Arnaldi Villanouani, Azoc cum engi omnia perficit, id est caos cum igne: Atque aliud Tritemij, lector mitis vale, id est sitim leua, aliàque in magicis ac chęmicis ꝑpè infinita. Sed quæ parem inuento Tritemiano vtilitatem cōfert, laborem autem longè minorem. Concisę est chartę subtilitas, quam scriptorē & lectorem similē habere oportet, eique in qua scribitur imponere, vt eà demū in sulcum seu lacunam cadāt, quę occulta esse cupimus. Adde huic facilē viam & ab omni suspicione alienam, quam Tritemius

Gellius.

his verbis

his verbis cęlauit: Fuerunt qui acciden-
tiis visibilibus minuta discernerẽt, quo-
rum prudẽtia nox vertebatur in diem,
& sine bubonum ministerio lux splen-
debat in tenebris. hāc verò ego vnam
ex omnibus vsui meo propriam dicaui.
Est & alia occultè scribẽdi ratio (autho
re Beda Saxone) ex numerorum notis: Beda Saxo
si causa (inquit) secretior exigat, iii, j, xx.
xix, v, i, vii, si scribas, cautè agendũ mo-
nes. c, enĩ tertia litera est: à, prima, &c.
sed Græcorũ literis facilius disci simul,
atq; agi qui nõ: vt latini, paucis iisdẽque
geminatis elementis suos numeros so-
lẽt exprimere: verùm toto alphabeti sui
charactere in numérorũ figuras expen-
so, tres qui supersunt numeros notis sin-
gulis depingunt, eundem penè numeri
figurandi quàm scribendi alphabeti or-
dinem sequentes, hoc modo:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ	η	θ
10	20	30	40	50	60	70	80	90
ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ϙ
100	200	300	400	500	600	700	800	900
Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Ϡ

Habēt Hebræi ſuos quoque(ad quorum imitationem Græcos veriſimile eſt ſuas literas reduxiſſe) vnde in Pſalmis Latinis Dauid negat ſe literaturam tenere.i.bonorum numerum quę deus in illum contulit. Numeros hîc non aſcripſiſſem , niſi paulò pòſt ad grauiorem vſum depromendi forēt.Subtilior multò eſt ex hoc quoque genere geſticulatoria loquendi ratio per numerarias digitorum notas antiqua valdè & à ſolo Beda ab obliuionis interitu ſeruata: Cùm dicis(inquit)vnum, minimum in læua digitum inflectēs in medium palmę artum infiges. Cùm dicis duo,ſecūdum

Notaria loquando ratio.

Beda.

dum à minimo flexum ibidẽ impones. Cùm dicis tria, tertium similiter adflectes. Cùm dicis quatuor, ibidem minimum leuabis. Cùm dicis quinque, secũdum à minimo similiter eriges. Cùm dicis sex, tertium nihilominus eleuabis, medico dumtaxat solo, qui medicus appellatur, in medium palmæ fixo. Cùm dicis septem, minimum solum cæteris interim leuatis, super palmæ radicẽ pones. Iuxta quod cùm dicis octo, medicũ. Cùm dicis nouem, impudicũ è regione compones. Cùm dicis decẽ, vnguem indicis in medio figes artu pollicis. Cùm dicis viginti, summitatem pollicis inter medios indicis & impudici artus immittes. Cùm dicis triginta, vngues indicis & pollicis blando coniunges amplexu. Cùm dicis quadraginta, interiora pollicis lateri vel dorso indicis superduces, ambobus dumtaxat erectis. Cùm dicis quinquaginta, pollicem exteriori artui instar r literę curuatum ad palmam, inclinabis. Cùm dicis sexaginta, pollicem

vt ſupra curuatum indice circumflexo diligenter à fronte præcinges. Cùm dicis ſeptuaginta, indicem vt ſuprà circũflexum pollice immiſſo ſuperimplebis, vngue illius dumtaxat erecta trans medium indicis artũ. Cùm dicis octoginta, indicem vt ſuprà circumflexum pollice in longum tenſo implebis, vngue videlicet illius in medium indicis artũ infixa. Cùm dicis nonaginta, indicis inflexi vngulã radici pollicis infiges. Hactenus in læua. Centum verò in dextra, quemadmodum decem in læua facies. Ducenta in dextra, quemadmodum viginti in læua: Trecẽta in dextra, quemadmodum triginta in læua. Eodem modo & cætera vſque ad nongenta. Item mille in dextra, quemadmodum vnum in læua: duo millia in dextra, quemadmodũ duo in læua. Tria millia in dextra, quemadmodum tria in læua, &c. vſque ad nouem millia. Porrò decẽ millia cùm dicis, læuam medio pectori ſupinã appones, digitis tantum ad collum erectis

ctis. Viginti milia cùm dicis, eandẽ pectori expassam latè superpones. Triginta milia cùm dicis, eadẽ prona, sed erecta, pollicem cartilagine medij pectoris immittes. Quadraginta milia cum dicis, eandem in vmbilico erectam supinabis. Quinquaginta milia cùm dicis, eiusdem pronæ, sed erectæ pollicẽ vmbilico impones. Sexaginta milia cùm dicis, eadem prona fœmur læuũ desuper comprehendes. Septuaginta milia cùm dicis, eãdem supinam femori superpones. Octoginta milia cùm dicis, eãdem pronam fœmori suppones. Nonaginta milia cùm dicis, eadem lumbos apprehendes, pollice ad inguina verso. At verò centum milia, ducenta milia &c. vsque ad nongenta milia, eodem quo diximus in dextra corporis parte cõplebis. Decies autem cẽtena milia cùm dicis, ambas sibi manus insertis inuicem digitis implicabis. Hac ratione Plinius scribit Ianum à rege Numa dicatum digitis ita figuratis stetisse, vt trecẽtorum

Ars notoria loquẽdi

Plinius.

ſexaginta quinque dierum nota per ſignificationem anni, temporis & æui, ſe deum indicaret. Sic Martianus Capella de Arithmetica: Digiti verò virginis recurſantes, & quadam incomprehenſæ mobilitatis ſcaturigine vermiculati: quæ mox ingreſſa ſeptingentos decem & ſeptem numeros, complicatis digitis Iouem ſalutabunda ſurrexit. Tum philoſophia vt Tritonidem propter aſtabat, quid numero tali Arithmetica intuliſſet exquirit. Cui Pallas, Proprio (inquit) Iouem nomine ſalutauit. Ioãnes Picus dux Mirãdulæ ea diſputatione qua Romæ nõgentas propoſitiones de reconditis abſconſiſque rebus aduerſus omnes omnium gentium philoſophos magno totius Europæ concurſu aſſeruit, quẽdam hac ipſum Dactilologia aggreſſum, ſoliſque digitis argumẽtatum eodem ſermonis more confutauit. Non ignorauit quidem Io. Tritemius, ſed enucleare in polygraphia noluit, & Stenographiæ ſuæ reſeruauit.

Martianus Capella.

I. Picus.

Tritemius

Beda

Beda (inquit) in libello de inuentis antiquorum multa descripsit artificia, quibus iter mysteriis lucidum fecerunt opacum. Ipse artologiam primus memoriæ posteritatis commendauit, & dactilologiam inuenit. Omnis verò hæc digitaria oratio in eo consistit, vt cùm literis exprimere quicquã volumus, eos numeros articulando promamius, qui literæ cuique sunt destinati.

Hoc artificio in consessu & cõuiuio alter alteri suas cogitationes reliquis inscìis potest enunciare: quod si Paris ille Troianus sciuisset, commodiore vsus esset amoris sui ad Helenam interprete quàm Ouidiano: *Ouidius.*

Orbe quoque in mensæ legi sub nomine nostro
Quod deducta mero litera fecit, amo.

Fuit autem sua olim quoque Latinis literaria numeratio à Probo memorata: sed (vt Beda iam dicebat) manca & mutila, inepto per I monalem supplemento: perfecta pòst à Tritemio & ad exe-

plum Græcæ atque Hebrææ redacta, qua non minus commodè nobis quàm illis sua vti licet. Porrò succedit notariæ loquendi arti ars memoriæ, quæ in notis similiter cõsistit: cui quoniã loca sunt pro cæris, imagines pro literis: à Cicerone dicta est germana literaturæ: quæ cùm sit custos & thesaurus quasi quidã artium reliquarum, perspicuũ est quanti sit à nobis æstimanda. Nam quanuis illa sine naturali nulla sit, id est si cerebri posterior pars aut præ siccitate adeò obduruerit, vt tanquam in adamãte insculpi nihil queat: aut adeò humescat, vt in ea nemo magis q̃ (vt ait Catullus)

In vento & rapida scribere possit aqua:

Certè mediocrem naturæ vim permultum arte iuuari in cõfesso est: quæ si cui sit eximia atque illustris, ad eámque accesserit (vt ait Cicero) ratio quædã confirmatióque doctrinæ, tum illud nescio quid pręclarũ ac singulare solet existere Seneca enim, Mithridates, Cyrus, L. Scipio, Fabius Maximus, Lucullus, aliíque complu-

Ars notaria memoria. *Cicero.* *Catullus.* *Cicero.*

complures huius artis ope fecerũt, quæ omnes homines in summam admirationem traherent, Seneca autem (vt de se ipse fatetur) duo milia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat: & ab his qui ad audiendum communem præceptorem conuenerant, singulos versus à singulis datos (cùm plures quàm ducenti efficerentur) ab vltimo incipiens vsque ad primum reddebat. Ego verò ex pauco vsu in Panegyrico Pictauensium theologorum & publica iuris ciuilis disputatione artis commoditatem expertus sum quàm maximam: cùm memoria (authore Quintiliano) sicut cæteræ res excolendo plurimum augeatur. Nec tot tantique viri Græci & Latini, Simonides Inuentor, Metrodorus, Sceptius, Cicero, Quintilianus, Lullius, Petrarcha, Rauennas, Bustius Romberch, huius artis præcepta literis mandauissent, nisi magnum quoddam studiorum adiumentũ in ea esse sensissent. A cuius ampliori Seneca.

tractatione eorum ſcripta me reuocant: dicam tamen præter peruulgatam eius inſtitutionem, maximam vim mihi videri in P. Poccenti Montenouani acceſſione: nempe in vſu alphabeti organici atque animati, in perpetua imaginũ omniũ actione & motu: eũque inter oẽs breuiſsimis præceptis hãc exercitationẽ optimè inſtruxiſſe: qua duce Coſmographia vniuerſa, prolixæ principũ genealogiæ, in medicina ſimplicium rerũ infinitas in Aſtrologia ſtellarũ numerus, in iuriſprudentia capita legum, cæteraque memoria certa conſtantique comprehendi poſſunt, in quibus naturæ ſolius vires profectò fatiſcerent. Iuuabit hìc poſtremò inſerere notarum organicarum inſigne artificium, quo ſolo licet obſeſſos ab hoſte de noſtro conſilio facere certiores. Tritemius Diapyramata appellauit, cuius diſcipulus Agrippa more magico ſcripturam eſſe dixit in circulo Lunæ, quoniam tantum in nocturnis tenebris legi poteſt, longo loquentium

Notaria locutio è volle distanti loco.

quentium ſeu ſcribentium ab vrbe interuallo: fit autem quinque facibus accenſis certo ſpacio conſtitutis, ſingulis literas quatuor ſignificātibus, primam, ſublatis: ſecundam, motis in dextram partem: tertiam, in læuam: quartam, depreſsis. Quod Vallo in re militari ſatis implicatè & obſcurè nunc vna face nũc duabus factitauit. *Vallo.*

A	E	I	O	S
B C	F G	L M	P Q	T V
D	H	N	R	X

F

Nec ignoro Agrippam ipsum videri hoc tacitè ad geometricam subtilitatē referre: cuius ratio (quam non explicat) fortè talis esse posset, vt speculum planū quàm maximum edito loco ad perpendiculum suspendatur, aliúdque manu teneatur, cuius facies nec recta prorsus nec supina spectet illud quod est supernè collocatum. Sic enim ea videbis etiā quæ interiectis muris gerentur. Sed negat quidam Græcus author quicquam legi posse, prætèrquàm lunâ plena directáque inter scribentem pariter & legentem propter radiorū opticā rationē.

De mysteriis notarū. IAm alteram partem ingredior, cui me libelli titulus obligauit, de mysteriis notarum non tam spe illius enucleandæ prorsus & à tenebris in lucem protrahendę, quàm muniendæ aliis viæ voluntate. Ardua enim est proculdubio prætérque omnes artium omnium subtilitates difficilis: nec cuius absolutam & consummatam notitiam sibi debeat arrogare

arrogare, nisi qui doctrinarum omnium circulum sciētia sit & cognitione complexus. Sed par est (vt ait Cicero) omnes omnia experiri, qui res magnas & magnopere expetendas concupiscunt: qui si, quod tanto studio affectant, facultate consequi nequeant, certè animi præclara tentantis laude non carebunt. Sūt igitur in Aegyptiis, Hebræis, Græcis, Latinisq; sacrosanctę vetustatis monumētis plura occulta mysteria: quę nisi propius inspicienti & acuenti quodam modo intelligentiam, facilè patere non solent: ita fabulis, ænigmatis, parabolis, antiqui philosophi & poetæ sapientiam à profanæ multitudinis sensu remouerunt; iis demum in adyta augusti templi admissis, qui animi cultu & meditationis industria quasi sacris eorum essent initiati. At vulgò ab his qui totos sese literis abdiderūt, leguntur libri, libri (inquā) & cortices non reputantibus. Plauti cōsilio eum qui velit edere nucleum, nucem frāgere oportere. Hic subit ani-

Cicero.

Plautus.

mum peracerba recordatio præmaturi
Picus. Pici illius interitus, qui mihi videbatur inter tot præstantes ingenio atque eruditione sui seculi viros solus eruendis mysticę sapientię thesauris animũ adiecisse, cùm mors pulchrum illum conatum in medio quasi cursu nimis violenter abrupit. Atque (vt ordiamur à maximis) cui tandem mortalium non est Si-
Varro. byllę nomẽ auditũ? hanc (ait Varro) nõ solùm cecinisse quæ dum viueret prodessent hominibus, sed etiam quæ cum periisset ipsa, & id etiã ignotissimis quoq; hominibus, ad cuius libros tot annis pòst publicè solemus redire, cũ desideramus quid faciẽdũ sit nobis ex aliquo portẽto. In illa scribit Plinius diuinitatẽ & quandam cęlitum societatem fuisse. Prętereo lubens de numero earũ & gente varias incertasque adhuc contentiones: si plures fuere: sit saltẽ princeps Cumana Vergilio, Erythrea Cõstantino, cuius dicuntur hodie extare & à Seba-
Castellio. stiano Castellione reuocati tãquã ab in-

feris libri. In his ergo Deum Nohe loquentem audiamus:

Ἐννέα γράμματ᾽ ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με. Sibylla.

Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται, δύο γράμματ᾽ ἔχουσιν ἑκάστη.

Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπὰ, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πέντε.

Τοῦ παντὸς δ᾽ ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτώ,

Καὶ τρεῖς τροὶς δεκάδες, σὺν τῷ ἑπτά. γνοὺς δὲ τίς εἰμι.

Οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τῆς παρ᾽ ἐμοὶ σοφίης,

Latine ab eo sic expressos paulúmque claudicantes, hoc modo restituimus:

Sunt elementa nouem mihi, sum tetrasyllabus: en me

Percipe quæque trium primarum syllaba constat

Duntaxat binis elementis: cætera restãt

In reliquis: quorum sunt non vocalia quinque.

Totius numeri bis sunt hecatontades octo,

Et ter treis decades cũ septẽ. Si scieris me,

Ignarus sophiæ non potes esse meæ.

Quid maius potest hominibus, quàm

diuinam ſapientiam polliceri? Quid facilius, quàm ex ſerie & diſcrimine literarum & ſumma numerorum, qui illarum notis ſignificãtur? Quis ſanę mentis cæteris ſtudiis abiectis, non deinceps omnem aciem ad hoc diuinum nomen conſequendum conuertet? Cùm enim nomen, rerum naturas diſcernendi docendique ſit inſtrumentum diuinum, in Ideæ diuinę cognitionẽ deducet. Quod Plato venerandum multo magis quàm delubra ſanxit: Socrates reuerentiam ſibi eſſe erga illud affirmat omni humana formidine grauiorem. At nonnullos audio diu multúmque dei varia nomina in digitos miſiſſe (Caſtellione ignorantiam ſuam ingenuè confeſſo) reperiſſe verò quod cum literarum ratione conſentiret, diſcreparet à numero: Id, verbum Græcum eſt ab Hermete, Lullio, & Arabum officina (qui telluris viſcera ſtudioſè perſcrutati ſunt) in magia naturali vſurpatum: Calid Iudæus canem maſculũ Coraſenin per metatheſim

sim appellauit, Virgilius ex Sibylla per ethimologiam in fatali Ramo: quem nec viribus vllis. Virgilius

Vicere, nec duro poteris cōuellere ferro

Quod ad numerum attinet, aiunt illi locum hunc in Sibylla esse corruptum, certo iudicio nouissimi versus pētametri in opere heroicorum vniuerso. At diuinum illud nomen non est, nisi Martis victorias præseferre dicas, aut Hermetis esse cui Aegyptij diuinos honores tribuere: magnam tamen immutationem fieri necesse est antequàm illi, numeri Sibyllini conueniant. Sed libera sit cuique sua diuinatio, palma (vt Terentius ait) in medio posita est, laus publica. Addam tamen ex poëticis fabulis Musas esse nouem literarum pręsides, Iouis filias & Mnemosines, vt his nouē elementis diuinum nomē memoriæ æternæ consecretur: Numerum porrò nouem non absque mysterio triadem sacram triplicare. Magnum quoque aliud in paribus notis mysterium Sibylla pa-

tefecit, cui tota hactenus gens Iudæorũ inueniendo laborauit. Mesſiæ enim nomeñ tantis votis expectati his literis & numeris detexit:

Sibylla. Δὴ τότε καὶ μεγάλοιο θεοῦ παῖς ἀνθρώποισιν
Ἥξει σαρκοφόρος, θνητοῖς ὁμοιούμενος ἐν γῇ,
Τέσσαρα φωνήεντα φέρει· τὰ δ' ἄφωνα ἐν αὐτῷ
Δισσῶν ἀγγέλλων ἀριθμὸν δ' ὅλον ἐξονομήνω·
Ὀκτὼ γὰρ μονάδας, τόσσας δεκάδας ἐπὶ τούτοις,
Ἠδ' ἑκατοντάδας ὀκτὼ, ἀπιστοκόροις ἀνθρώ-
ποις
Οὔνομα δηλώσει.

Castellio. Latina ſic facta à Caſtellione:
Tunc ad mortales veniet mortalibus
ipſis
In terris ſimilis, natus patris oĩpotentis,
Corpore veſtitus, vocales quatuor autẽ
Fert, nõ vocaleéſq; duas binũ geniorũ.
Sed quę ſit numeri totius ſũma docebo:
Namque octo monadas, totidem decadas ſuper iſta
Atq; Hecatontadas octo infidis ſignifi-
Humanis nomen.

Hodie nemo dubitat nomẽ Ἰησοῦς hic ſigni-

constat significatum, quod vocalibus literis quatuor & consonantibus duabus, quæ in lingua Græca efficiunt 8 8 8. In quo mirari licet excellens in his tribus notis mysterium: quę tres cùm sint, vna est tamen 8 vnius ternique dei index. Vnde Hilarius simplicem ogdoadem & ogdoadis decadem ait sacramentū triadis cōtinere. Erat quoque hic locus deprauatus, sed facile restitutus ab interprete. Cuius à veterib' Christianorum Pythagoreis huiusmodi mysterium explicatum fuit. Iesus hanc habet inenarrabilem genesim: à matre vniuersorū, id est primi quaternionis in filię locū processit secundus quaternio, & facta est ogdoas, ex qua processit decas, sic factū xviij. Decas itaque adiuncta ogdoadi & decuplam faciens octogies decies, id est octingētorum numerū fecit, vt sit vniuersus literarum numerus ab ogdoade in decadem progrediēs D. ccc. lxxxviij. pariat, quod est Iesus. In quo cælestis Iesu genesis latet. Quapropter alphabetū Hilarius. ex Ireneo

Græcorũ habet monadas viij. decadas viij.hecatontadas viij.numerũ illum ſignificans,id eſt Ieſum omnibus numeris abſolutum.Ideoque α & ω nominatum, quoniam omnia ad eius geneſim concurrerunt. Prius autem quàm huius nominis.vj. literarũ inſigne appareret, mortales in ignorantia magna fuiſſe. Quod carne amictum eſt, vt in eorum ſenſum deſcenderet, eiúſque poſtea cognitio diſcuſsio fuit tenebrarũ, viaque ad vitam & veritatem. Præter hæc duo diuina nomina multa ſunt alia ĩ iiſdem Sibyllæ ſcriptis ſimili literarum numerorúmque velo occultata. Alia quoque in eis latet ſcribendi ſolertia (vt Cicero ait)quæ ἀκροστιχὶς dicitur,cùm deinceps ex primis verſus literis aliquid cõnectitur, vt in quibuſdam Ennianis. Atqui in Sibyllinis ex primo verſu ſentẽtiæ primis literis illius ſentẽtiæ carmen omne prętexitur. Nos verò in noſtris vnum demum proferre poſſumus: ιησους χρειστος θεου υιος σωτηρ σταυρος,id eſt Ieſus Chriſtus

Cicero.

dei

dei filius,ſeruator,crux. Hoc genere acroſticho libenter vſus eſt Plautus in comediarum prologis ad earum nomina edenda. Alij plura ſunt complexi tanto maiore futilitate,quãta ſubtilitate. Porrò hodierni Sibyllæ libri quanquã mihi mirabiliter ſcripti videantur, maius tamen quiddam de veteribus illis maiores noſtri opinione concipiendum vel ſuſpicandum nobis reliquerunt. Nec temerè fortè de illorũ fide dubitauerim, cùm multa ab ea ſcripta olim memorẽtur,quæ in his fragmentis non apparẽt. Et cur hæc potius pauca ad nos tantóque interuallo redierunt, quàm toti vigintiquatuor libri quot ſcripſiſſe illam Suidas author eſt, Caldæa, vt refert ex multis Eugubinus,fuit: cur ergo Grçcè cecinit, cùm lingua illa & vetuſtior & quodammodo ſanctior inter Magos habeatur, vnaque ex omnibus diuinitus hominibus data credatur: ſi Græcorum rationem præcipuam habere voluit? At illorum minima mentio: Latinè potius

Plautus. *Suidas.* *Eugubin.*

ſcribere oportuerat, cùm potiſsimum de
Imperio Romano ageret, & Romæ ora
culum ſuum conſtitutum & ſtabilitum
iri præſentiret. Hei quàm vacillant pri-
ſcorum de illa teſtimonia! Phœbas erat
Conſtantinus. (ait Conſtantinus) & anguis cuſtos, ſu-
pra tripodas, Intráque cortinas reſpon-
ſa dabat. Parum iſta diuinatio cum no-
ſtra religione conſentiens. Deuecti ſunt
(inquit ille) è Babylonia libri eius Ro-
mam. Liuius illam in Italiã veniſſe ſcri-
Plinius. bit. Plinius ad Tarquinium regẽ libros
Gellius. detuliſſe, Aul. Gellius precio recuſato
ſex exuſſiſſe, tres reliquos tanti vendidiſ
ſe, quãti omnes antè feciſſet. Nec de re-
ge ipſo conſtans fama eſt Priſcus an Su-
perbus fuerit. Præterea vniuerſum poë-
ma (authore Cicerone) ακροςιχις cõſta-
bat: vnius modo edere exemplum licet.
Itaque haud temere D. Auguſtus cùm
in pontificatu ſuo fatidicos libros cre-
Suetonius. mauit, ſolos (inquit Suetonius) Sibylli-
nos retinuit, hos quoque delectu habito
condiditque duobus foculis auratis ſub
palatini

palatini Apollinis casi. Postea Tiberij temporibus relatum fuit (teste Tacito) ad patres à Quintiliano tribuno plebis, de libro Sibyllę, quem Caninius Gallus quindecimuir recipi inter cæteros eiusdem vatis & ea dé re Senatuscōsultum postulauerat. Quo per discessionem facto, misit literas Cæsar, modicè tribunū increpās ignarum antiqui moris ob iuuētam: Gallo exprobrabat quòd scientiæ cæremoniarúmque vetus antistes (incerto authore) ante sententiā collegij non (vt assolet) lecto per magistros ęstimatóque carmine apud infrequentem Senatum egisset. Simul commonefecit, quia multa vana sub nomine celebri vulgabantur, sanxisse Augustum, quem intra diem ad Prætorem vrbanum deferrentur, neque priuatim habere liceret: quod à maioribus quoque decretū erat post exustum sociali bello Capitolium, quæsitis Samo, Ilio, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam & Italicas colonias carminibus Sibyllæ (vna seu plu-

Cor. Tacitus.

res fuere) datóque sacerdotibus negotio, quantum humana ope potuissent vera discernere. Igitur tūc quoque notioni quindecimuirū is liber subiicitur. Vides hic vides permulta vagari vana sub celebri nomine, de numero non satis consensisse, magnum iudicium adhibendum in veris falsísque discernendis. Quanti enim intererat reipublicæ scripta falsa non esse, quorum consilio reges aut recipi deberent, aut in regnum reduci, religiones suscipi reiicíve, denique maximæ quæque res imperij administrari. Nempe illud quanti, rogo, erat

Cicero. momēti, quod Cicero de Sibyllinis scribit? Nuper eorum interpres falsa quædā hominum fama in senatu dicturus putabatur, eum quem reuera regem habebamus, appellandum quoque esse regē, si salui esse vellemus. Quam vaticinationem de Christo Eugubinus rectè interpretatur: sed quēadmodum sacri vates in Dauide, Iona, Salomone, atque aliis regibus futura de illo cecinerunt: ita

Sibylla,

Sibylla, quam inter Prophetas recipit Lactātius, de C. Iulio Cæsare sentiebat, *Lactantius.* qui post Pōpeium deuictum re ipsa regnabat. Regium aūt nomen obtinere à Romanis nō poterat, illis post exactos à Iu. Bruto reges supra cętera maximè odiosum. Itaque quo die de eo acturus in senatu timebatur, in illum coniuratum fuit; ex qua cęde noua bella ciuilia, triūuiratus, proscriptiones, totus orbis terrarum sursum deorsum bellis agitatus. Quod Cęsarem quoque ipsum solitum (ait Suetonius) ferunt dicere, non tam *Suetonius.* sua quàm Reipublicæ ĩteresse vti saluus esset, se iampridem potentiæ gloriæque abundè adeptum: rempublicam si quid sibi eueniret, neque quietam fore & aliquanto deteriore cōditione ciuilia bella subituram. Vnde Iudæi hunc Messiæ sui typum suspicati, inter exteras gētes præcipuè sunt lamentati: adeò vt noctibus continuis soli bustū frequentarent. Quod autē cōtrà affert Eugubinus de Cæsare Sibyllinos versus intelligi ne-

quiuiſſe: Ciceronēq; poſt ei⁹ cędē libros de diuinatione ſcripſiſſe, ex Suetonio facilè iudicatur. Proximo (inquit) Senatu percrebruit fama L. Cottam quidecimuirum ſentētiam dicturum: vt quoniam libris fatalibus cōtineretur Parthos niſi à rege non poſſe vinci, Cæſar rex appellaretur. Itaque ad imperij Romani conſtitutionem Cæſar à Sibylla intelligebatur, ſub quo myſterium regis cæleſtis latebat, quem (vt re vera regē habemus) ſic nominare debemus: ſi ſalui eſſe volumus: Pontium Pilatum Tiberii imperatoris procuratorē ſecuti in ea ſententia, Ergo rex es tu. At hæc quoque fatalis de rege clauſula in nouis Sibyllæ verſibus non extat, cùm ante Chriſti aduentum commodum eſſet locum ſortita: quinetiam alia multa mihi fidem abrogant. Liceat itidem duo illa patris & filij nomina à nobis paulò antè tractata, ad incudem reuocare. Ait Sibylla hæc, diuinum nomē eſſe nouem literarum: quis neſcit quātā ſit in tetragrammaton

maton omniũ gentium ſeculorúmque conſenſio. Aegyptij Theut nominant: Perſæ, Syre vel Cyre: Magi, Orſi, vnde Oromaſis: Græci, Theos: Arabes, Alla: Machomet, Abdi: Latini Deus. In quibus iuuat contemplari ſimilitudinẽ Aegyptij, Græci, Latiníque nominis, ſcilicet metuentibus Græcis virtutẽ verbi ſacri violare, ſi literas illius pręcipuas immutaſſent (vt Origenes contra Celſum cẽſuit) quos Romani velut ſimiæ ſunt īſecuti. Ego ſum (Deus ipſe ait) qui ſum. Quod Rabbi Nehumias ad Antonium conſulem probat aliud quàm Hebraicũ Iehona eſſe non poſſe, cùm hoc (quantum opis eſt humanæ) eſſentiam Dei ſignificet, reliqua ex effectis poſterioribus deducta ſint. Cuius opinioni Reuchlinus in Cabala & verbo mirifico aſcribit ſuam: Ego verò Latinã Iouis appellationem indico quamproximè ad illam accedere, quam recto caſu ſic veteres non Iupiter efferebant, vt in verſu duodecim magnorum deorum,

Origenes. *Nehumi* *Reuchlinus*

Vesta, Ceres, Iouis Neptunus, Vulcanus,
Trãseamus ad nomẽ secũdũ ιησους, quod Irenæo aduersus Valentinũ cõfutandũ relinquam. Falsum cõmentum eorum & instabile figmentum, quod per numeros aliquãdo, & per syllabas nominum, aliquando per syllabarum literas, & per numeros qui secundum Græcos in literis continentur, tentant inferre probationes. Iesus autem nomen alterius linguæ ad Græcorum numerũ trãsferentes, aliquando quidem Episemon esse dicunt, sex habens literas, aliquãdo autem plenitudinem, ogdoada Dccc. lxxxviij. numerum habẽs. Græcum autem nomen eius, quod est Soter, id est seruator, quia non conuenit figmento eorum nec secũdum numerum nec secundum literas, tacuerunt. Hæc autem in nullo communicant pleromati eorũ, Hebræum nomen cùm sit, par erat ad eorum numeros literas illius accõmodari, quæ quidem tum vetustate tum augusta quadam sanctitate cæteris facile lingua-

linguarum elementis antecellunt. Hæc sunt prçter cçtera quç fidem multorum ab his carminibus suspenderunt ac cohibuerunt (quç Sibyllæ hodie ascribuntur) iudicãtium illa ex Lactantij, Augustini, atque aliorum centonibus esse cõsuta, aut has numerationes mysticas ingeniosè interiectas fuisse. Surgit ex aduerso è D. Ioannis Apocalypsi nomen *Ioannes in Apoc. cap.* Antichristi diuino huic contrariũ: quod in pari obscuritatis latebra delitescit. Hîc sapientia est. Qui habet (ait) intellectum, computet numerum bestię: numer⁹ enim hominis est, & numerus eius *666*. Agnoscis per eandem senarij notam multiplicationẽ denarij atque centenarij: eadem enim nota est arithmetica *6*. in *666*. antichristi sicut 8 in 888. Iesu Christi. Quod quidã duobus sunt verbis interpretati: vno ex regione doricè nuncupata, altero ex quarta virtute quaternionis, à quò (Irenæo teste) vete *Irenæus.* res Christianorũ Pythagorei genesim prodiisse dicunt, eius qui in terris extitit

Iesu. Omitto similes ex numeris Dionysij, Hilarij, atque Tertulliani diuinationes, quæ altissimæ sunt contemplationis. Vereor enim Socratis exemplo, de diuinis rebus prolixius disputare. Numeri porrò cùm extra calculum trahũtur, veræ sunt notæ, quibus Pythagoras aliique sanctiores philosophi ad rerum maximarum adumbrationem vsi sunt perlibenter. Quos Tritemius ille in alphabetorũ Polygraphiæ infinitate imitatum sese profitetur, magiæque mysteria omnia tum naturalis tum cælestis sub numerorũ simplicitate texisse. Inest (inquit) sapienti mens sana in corpore bene morigerato, quæ desiderio sublimioris intelligentiæ sursum acta, cùm per similitudinem binarij à ternario rediierit in vnitatem, deinceps iam facilè ad denariũ consurget. Samius ille philosoph⁹ discipulos monuit nõ esse quaternarij obliuiscendũ: In quo prima numerãdi perfectiõ cõprehẽditur: Sic etenim numeramus: vnum, duo, tria, quatuor,

Notæ Pythagoricæ.

siste

,siste mentē: habes nāque decem. Dena-
,rius enim perfectionis est caput. Quid
,sunt vndecim, nisi denari & vnitas?
,Quid viginti? Bis decem. Quid trigin-
,ta: Ter decē. Quid quadraginta? Qua-
,ter decem. Centum habes & à quater-
,nario minime recessisti. Et quid sunt cē
,tum, nisi decies decem? Profunda in his
,latent mysteria, & paucis sunt manife-
,sta. Amore breuitatis silētio plures præ-
terimus, qui naturam arte iuuantes, ar-
chanis prudentiā adhibuerunt: & quod
nescientibus multis videbatur impossi-
bile, sagaci studio in vsum facilem pro-
duxerunt. Culta mens grandia potest:
& qui adhæret deo intelligentia, fit mū
do altior. Huic verò mysticæ numera-
ioni lucem aliquā ex Aristotele infer- *Aristoteles*
re tentemus. Cuius de perfectione de-
narij hęc est sententia. Omnes nationes
ad decem vsque numerare, tot digitis ad
calculū homines creari, quod cùm sem-
per ac vbique fiat, naturæ potius quàm
fortunæ esse tribuēdum. Perfectum au-

tem illum numerum esse,qui omnia cõ tineat genera numerandi, par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum,primum,compositum. Fontẽ etiã & principium esse,qui ex vno,duobus, tribus,& quatuor constet: maximè cùm numeris quatuor cubicis vniuersum cõstare Pythagorei censeant qui denaria proportione consummatur. Sic autem ad numeros per gradationẽ, illi omnia referebant,ex his(aiunt)concurrunt pũcta in lineas,ex line figurę planæ,ex planis solidæ,ex iis solida,composita,atque elementorum corpora. De quaternione autem illo sacro nõ alieno à diuino nomine peruulgatus est inter philosophos Plutonicos hîc versiculus,

Quatuor ex vno fiunt,& quatuor vnũ.

Quod ad prima corpora elementorum referri oportet, ex quibus certũ est existere quæ videmus omnia? Porrò vt tria ad vnum per duo reducantur,tantũ inesse momenti,nõ aliunde melius innotescet,quàm ex epistola Tritemii ipsius

ad

ad principem Ioachimum Imperii ele-ctorem: quam quidem ille ipse cum reliquis suis in lucem prodire non siuit. Imprimis (inquit) necessarium est homini magiæ studioso, vt natura sit ad eã non solum propensus, sed etiam dispositus, aut à magistro disponatur per re-ctificationem à ternario in vnitatẽ per binarium diuisum: Clarius declarare tibi literis nec possum nec velim. Deinde necesse est vt vniuersi diuisionem sciat, & totius tam inferioris quàm superioris ab vno vsque ad quaternarium in ternario quiescentem, nouerítque ordinem ascensus & descensus, gradum, numerũ, fluxum, refluxum, esse & non esse, vnum & tria: Quod scire difficillimum est, & omnium mirãdorum effectuum radix est fundamentum in magia tam naturali quàm supernaturali. Et qui hũc ordinem cõprehenderit, ipsúmque modum intellexerit, erit in omni profunda scientia consummatus, sine quo vanus est & inutilis in magia labor. Præterea

Epist. Tritemij a Marcb. Ioach.

Ireneus

nosse illum opus est debitum ordinem laborandi, tempus, horam, opus, operisque dominum planetam, locum, formam, materiam, cōmixtionem, purum & impurum, simplex & compositum, simile, diuersum, cōnexum cunctorum. Postea ipsius animę mensuram, virtutē, bonitatē. Itē sciat oportet sub cuius planetæ, spiritus, horæ, diei ac tēporis sit dominio quęlibet res mundi secundū substantiam, accidens, & effectum, maximè per quem operantur in inferiora: Sunt enim superioribus subiecta, & sola similitudine (quæ solo accidente, potentia, & virtute, numero, gradu, ordine ac proprietate constat) per applicationem vnius ad aliud modo in arte firmata mirandorum in magia naturali fit vtilis operatio. Item necesse est omnium intelligentiarum proprietatē, ordinem, gradus, loca sine locato, nomina sine verbo officia sine opere, quemadmodum media in ordine se habent ad extrema, & quomodo per ea operandum sit in qualibet

libet

bet intẽtione. Vniuersalis autẽ primùm necessaria est scientia, per quã perficiuntur. Quemadmodum caro ne putrescat sale conditur. Nemo in his proficere potest, nisi socios habeat à natura dignos, aut magistri institutione dignificatos. Addam lubens horum mysteriorũ subtilem interpretationem ex alia ipsius ad amicum quendam epistola (quam pariter in manus hominum venire noluit.) mutila quidem & corrupta, sed talem malui quàm nullam dare. Hæc (inquit) radix omnium creaturarum prima diuisionalis ramum scientiæ consummatæ ꝑducit. Cuius aduocatione ista quatuor sunt matres eorum, quę in nouissimo ordine quatuor sunt patres eorum, quæ in primo nexus omnium horũ primum & vltimum, simplex & purum vnicum omnia tangit. Terra, simplex elementum, purum & primum, ab vno procedens, non componitur, non mutatur, non patitur commixtionem: sed manet quod est incorruptibile, in vno

Epistola Triemi ad vir. d.

alias ting.

, consistit vnum: vnum enim non est nu-
, merus, in vnitate manet vnum, & per
, complexionem efficit ternarium, quem
, octies complectens mirabili natura re-
, ducit ad vnum. Virtus eius nulli mago-
, rum explanabilis omnia potest. Nec est
, illud deus quem colimus, creatura est a-
, nimi hominis imago, nec viua nec mor-
, tua, mirabilium tamen effectrix. Et di-
, co quicunque huius puræ simplicitatis
, & simplicis puritatis notitia sublimatus
, est, in omni scientia naturali & occulta
, consummatus erit. Bonum simplex &
, vnicum est per ipsum, non solum simi-
, lia, sed & dissimilia multa sunt. Terra,
, elementum naturæ purum & simplex
, est, quia compositum ascensu fit multi-
, plex & impurum, reducibile tamen per
, ignem & amorem, in aquam scilicet cæ
, lestem, ab illa in ignem, id est angelos.
, Ab illo in vnum simplex, id est anima
, mundi. Numerus & numeratur & non
, numeratur, quia natura simplex & ac-
, cidente cōpositum. Ideo numerari non
potest,

poteſt, quia ante vnum non eſt numerus. Numeratur autem ab vnitate vnũ, abſolutum, ſed incluſum: & dicitur vnũ incluſum, vnúmque per vnum, ab vno tamen ſcilicet deo & nõ natura factum, quia ternarius eſſe cum vno vult, naturaliter vnum per ſe potens in vno, impotens in altero, in ſphæra ſemper voluitur, in vnoquoque manet: ſed non ſic imaginatur, ſed per ignem purificatum ad ſimplicitatem congrua latione reducitur, omniaque myſteria ſcientiæ profundæ operari poteſt. Terra autem cõpoſita elementũ eſt, & non eſt elementum per quam ternarius in binariũ reducitur, quatuor ab vno gradibus diſtãtem, mira cõtinens, multiplex, corruptilis, & tamen extra vnitatis circulum nõ vagatur. Huius cum ternario per binarium in vno ſecretum omnium magiſterium eſt, & quæcunque humanitus inuenta mirabiliter exiſtunt. Eius ſunt poteſtati ſubiecta, nec cadere in errorẽ per tres grad⁹ deducta operatio poteſt.

, Hoc ipsum elementum non elementū
, per numerum à se remotum cum sibi
, adnexo in vnitatē simpliciter reductū.
, Sine huius medij finis-principij cogni-
, tione per numeros, gradus, & ordines,
, nec magus imaginibus virtutē dare sine
, scelere potest, nec chimista naturā imi-
, tari, nec spiritus compellere. Homo nec
, futura prædicere vates, nec quisquā cu-
, riosius experimentorum capere ratio-
, nem. Omnis itaque naturæ consistens
, limitibus actio mirandorum ab vnitate
, per binariū in ternarium descendit, nec
, priusquàm à quaternario per graduum
, ordinem in simplicitatem cōsurgit. Nā
, si quatuor numerare velis, non aliter
, quàm ab vno scis inchoandum, dices v-
, num, duo, tria, quatuor. Hæc omnis nu-
, meri perfecta consummatio est, fitque
, regressus ad vnum, quia vltra denariū
, non est numerus simplex. Nam vnum,
, duo, tria, quatuor, faciunt decem, & sine
, regressu ad vnitatem numerus nō pro-
, greditur. Mirantur huius connexionis
i 1 profunda

profunda nescientes, quibus principiis in operatione mirandorũ vtamur. Hæc enim intelligere non potest, nisi diuino munere lumen singulare acceperit intelligendi ex natura in naturam, fueritque in eo cum lumine ignis, cum igne ventus, cum vento potestas, cum potestate scientia, cum scientia mentis integritas. Tria autem sunt in magia naturali principia occulta sciẽtiæ, citra quorum notitiam perfectam, nullus operãtem sequitur effectus. Primò ab vno cõsistens, non à quo, sed per quod omnis virtus producitur: de quo diximus, quia purum & primum ab vno procedẽs nõ componitur nec mutatur. Ad ipsum à ternario & quaternario, id est monadẽ progressus est, vt denarius compleatur, per ipsum est numero regressus ad vnũ, simul ascensus cum quatuor, & descensus ad monadem. Impossibile est compleri denarium, nisi per ipsum, quia monas in triade læta connectitur. Omnes hoc monadis principium ignorãtes, ni-

, hil in ternario proficiunt, & sacrū quaternarium non pertingunt. Principium verò secundum ordinem non dignitatem separatum à primo, quod cum vno existens facit ternarium, est quòd operatur mira per binariū. In vno est vnū, & non est vnum est. In quaternario cōponitur. In quo purificatum per ignem, in sole aqua pura egreditur, & ipsum ad summam simplicitatem reuersum complemētum ministrabit. Naturalis omnis circumfert sibi vnita circulum repræsentat immensus ordo. In infinitum virtus ens super omnia purificata & simplex minor omnibus quaternario super gradum composita. Quaternarius autem numerus Pythagoricus, numerus suffultus, si ordinem & gradum obseruat, purificatus. In vno ad binarium in ternario mira & occulta operari potest. Hic est quaternarius, in cuius mensura ternarius. Ternarius enim numerus ad vnitatem reductus, per aspectum omnia in se continet, & quæ vult potest. Principium

cipium

cipium 3 per se non est principium, in ,
binario inter ipsum & finē omnis scien- ,
tiæ artis mysticę ineffabile medicentrū, ,
nec in alio facilius quàm in ipso, quoniā ,
paucissimi viuunt in terra, qui profun- ,
da eius intelligāt. Varium cōpositū per ,
septenariū ternariū octies multiplicatū ,
consurgens, manet fixum. In ipso est cō ,
summatio numeri, graduum, & ordinis. ,
Tandem finem facit philosophandi per ,
dicta Pythagoricis similia: Amicus es ,
(inquit) audi, & tibi consulentem ami- ,
cum intelliges. Factum est propinquo- ,
rum inuidia: ignem non aerem pedibus ,
calca, mortalium de mortalis odio peri- ,
culum minatur leuitas: iuge symbolum ,
omnē per hominem non homines est ,
cælestium. In nidulo hirundinum sa- ,
lus tua. Fuge periculum gallinarum, ve- ,
lum raptum ac vento persequeris; fati- ,
gaberis in septenario, sed per ternarium ,
iterum in vnitate consurges. O te felicē ,
si operationes à sole quæcunque natura ,
videtur abscondere, vt omnes ad verum ,

ſolem, qui deus eſt, per ſecundi cognitionem purificatus in inferioribus mentem in deſiderio animæ feruore ſanctiſſimi amoris ſuccenſæ conuertas: Diuini amoris ars longa, tempus breue eſt, pręſtatque creatorem quàm creaturam diligere ſemper in veritate. De hac re tam perplexa & intricata, an meas coniecturas proferrem diu, multúmque dubitaui, memor Platonici ad iuuenes præcepti, ne de rebus grauibus temerè ſentētiam ferant: peruicit tandem cogitatio: ſi non admodum placeant, certè non eſſe nocituras. In monade ſimul ac triade quædam occulta ſcientia cōſiſtit: In qua Gulielmus Pariſienſis multò perfectius diuinitatis exemplum quàm in D. Auguſtini anima iudicauit: quæ cùm ſit vna, tribus tamen ait facultatibus diſtinctis prædita eſt, intellectu, memoria, voluntate. At poteſt ſubtilius ex Pythagoreis numeris ac figuris confirmari, qui triangulum conſtituunt, in cuius apice monas ſit collocata, à qua terni vtrinq;

Guliel. Pariſien.

numeri

numeri profluant. Hinc Philolaüs cùm deum monadem nominaſſet, mox materiam diadẽ cognominauit, à qua formarum fiat vt numerorũ in diade prima diuiſio. Vnde dicebat Plato animã è cælo in hoc ergaſtulum corporis præcipitem datam & intruſam in ſumma perturbatione verſari, quequidẽ à monade diuina in iſtam diadis confuſionem abrepta eſſet. Hanc autẽ artificioſam in monade triadem magi omnes phyſici ex Platonicis fontibus pariter hauſerũt, qui rem quanque naturalem tribus conſtare ſtatuunt, anima, ſpiritu, & corpore. Quorum imitatione Aur. Augurellus cecinit: Philolaü. Plato. Augurelli.

Verũ ſi reputes, tria ſunt primordia tãtũ,
Dehinc duo, dehinc etiam (rectè ſi videris) vnum
Tantùm erit.

Tria hæc primus omnium philoſophorum Hermes recenſuit: Pater (inquit) eſt ſol, mater luna, nutrix eius terra. (In diuinis autem nominibus maſcu-

Macrobius la vim agentem significāt, fœminea potestatem capacem.) Itaque vocatus sum

Hermes. Hermes Trimegistus treis habens partes philosophiæ totius mundi. Agnoscitis

Plato. ερμην, id est (vt Plato interpretatur) furtiui sermonis deum ciúsque filium Pana, quòd vnus contineat omnia, eúq; biformem, ob duplicem sermonem, verum ac falsum. Terra autem illa Vesta est prisca, cui ante deos omnes sacrificatum fuit. Considera ex ipso in cratylo Iouis nomen, ζευς διος partire in δια atque ζηνα, id est duo & vnum, quæ partes compositæ naturam dei in triade ostendunt. ζευς autem parit διος, sicut ex vnō duo nascuntur. Quod verò dicit Tritemius de vniuersi diuisione, Hermes sic mundum ait creatum, & superius esse sicut inferius. Quod carnem sale condiri, de re & compari intelligere videtur, quē salem multi appellauerunt, qui rebus communiter insit. Aqua cælestis est ea de qua Augurellus:

Augurellus. Hæc nanque potentia cælo

Cælestis

Cæleſtis deſcendit aquæ,

Angeli,ſpiritus ſunt eſſentiæ quintæ.
Quæ de planetis refert in epiſtola ad Germanum Ganeyum,exponit nempe vim artis myſticæ ab intelligibili cæli cognatione pēdêre Inter ſeptenarij virtutes Alexander Aphrodiſeus ex Pythagora notauit Saturnum climactericos annos, id eſt ſeptimos quoſque in humana vita regere,& inſignes edere mutationes: hominum generationem ſepteno planetarum numero gubernari: Lunam ſeptimo die humores naturales ac ſeipſam immutare. Lullius explicat in ea arte circuitionem ſeptem planetarum eorumque varium influxū ſpectari. Quod ad denariū attinet,cenſet Ariſtoteles ortum omnem atque interitum rerum cōplecti: Arabs quidam decem eſſe medicinas, quas vna ſuo ambitu cō tineat: cuius in extrema canit poeta ille Ariminenſis:

Aphrodiſeus. *Lullius in teſtamēto.* *Ariſtoteles.*

Surrepta demum nobilis fato pecus.
atque alio loco,

Suſpirans cadit,& graue pondus inani
Corpore vellus adeſt.

Nidulus hirũdinum in cacumine eſt caminorum quaſi in perpetua veris temperie: quas tecto excipi Pythagoreis nefas. Sol eſt in cælo, more cæleſti: atque in terra, terreſtri, vt Picus in heptaplo, & Marſilius Ficinus in Theologia Platonica docuere: oculus eſt luménque mundi diei præſes, ſicut luna noctis, cui ſuam quoque triadem in monade poëtę tribuerunt,

Picus. *Ficinus.*

Tergeminamq́ue hecaten, tria virginis
ora Dianæ.

Virgilius.

Raymũdus Lullius explicauit. Quę nec viua ſũt nec mortua ex ipſo Ficino audi Scimus viuẽtia omnia tam plãtas quàm animalia per quendam ſpiritum mũdano illi maximo ſimilẽ viuere atque generare: atque inter elementa (quod maximè ſpiritale eſt) velociſsimè gignere perpetuóque moueri quaſi viuens. Sed quæres interim: ſi elementa atque animantes generant aliquid ſibi ſimile ſuo quo-

Ficinus de trip. vit.

quodam ſpiritu : cur lapides & metalla nō generent, quæ inter illa media ſunt? quia videlicet ſpiritus ī eis materia craſſiore cohibetur. Qui ſi quando rite ſecernatur, ſecretúſque conſeruetur, tanquam ſeminaria virtus poterit ſibi ſimile generare, ſi materiæ cuidam ſui generis adhibeatur. Sunt præter hæc, alia notarum & numerorum in literis arcana myſteria, qualia Plato in cratylo ad veram & rectam nominum cōpoſitionem explicauit: in quibus præcipua ſapientiæ momenta vertuntur. Res enim ipſę imitatione per literas facta eluceſcūt. Inter quas ρ opportunum eſt motus inſtrumentum, in qua referenda lingua concitatur: ad tenuia quæque commodum per omnia maximè penetrantia: χ, σ, ζ vehementioris ſunt ſpiritus & talibus rebus accommodantur, δ ac τ ad cōpreſsionem λ ad lapſum, ν ad ea quæ intrinſecus ſunt. Quæ ſapiens nomenclator debet diligēter intueri. Ars autem eloquentiæ, quæ ſibi inter cæteras prin-

Platonica literarum cōſideratio

Rhetorice litera.

cipatum vendicat, quantam quæso diligentiam adhibet in literis ipsis componēdis, ne asper, ne horridus aut hiulcus sit concursus vocalium & consonantium? quantam in syllabis propemodum numerandis & metiendis? Rerum verborúmque iudicium prudentiæ est (inquit

Sicero. Cicero) Vocum autem & numerorum aures sunt iudices: Illa ad intelligentiā referuntur, hæc ad voluptatem: in illis ratio inuenit, in his sensus artem. Hæc sunt in literis demum ipsis operosæ animaduersiones, è quibus horror aut suauitas orationis maximè dependet. Sunt alia ex Pythagoræ Ludo mysteria quoque literarum: quarū numeros in pro-

Arithmantia. priis nominibus collectos in summam ad rerum futurarū occultarúmque coniecturam trahebant: quæ Arythmantia est. Hinc de certaminis euentu iudiciū ei victoriam pollicetur, qui numerum maiorem nomine suo cōtineret: Sic Patroclum Hectoris, Hectora Achillis manu cecidisse. Numerorum autem victo-

ria

ria ex Pythagorico de hac re libro diſcitur. Nempe in numeris imparibus eiſdẽ vt 1 & 1, 3 & 3, minor vincit: In paribus eiſdem vt 2 & 2, maior vincit &c. deinde imparem numerum priſci philoſophi marem & agentem: Parem fœminam patientémque exiſtimarunt. Illo diis ſuperis, hoc inferis attributo. Quod Virgilius intellexit in hoc verſu, Numero deus impare gaudet. *Virgilius.* In impoſititiis autẽ nominibus imparẽ vocalũ numerũ claudirates oculorúmve orbitatem ac ſimiles caſus(ſi fortè inſint) dextris aſsignare partibus, parem verò lęuis cenſebãt. Quo in genere incidit in manus meas olim libellus quidam peruetus de omnium euentuum coniectura per volubilem quandam Pythagoræ rotam, cuius vis omnis conſiſtebat in numeris literarum. Incidit itẽ tabula vetus ſignificationis huiuſmodi: vt ſcias vera ſint nécne quæ audieris, nomen authoris numerandum ex literis eius, deinde ætas lunæ colligenda: *Rota Pithagoræ.*

tandem his addendus numerus xxxvij.
tum summa totius numeri partiēda per
5 arios & si 1 restet vel 3, vera res est:
sin 2 vel 4 supersint, falsa. Quorum o-
Pythagori-ca diuinatio. mnium ratio pendet ex libro Pythago-
rico de hac diuinatione literarum: cuius
summa hæc præcepta sunt: literarū alias
naturales esse, alias fatales, quasdam ca-
suales: ex quibus intelligitur quæ sors
potissimum in nobis dominetur. At in
his quæ à rebus pendent, spectatur sym-
bolū, id est paritas nominis rei cum eo
quod quærimus: in iis quæ à voluntate:
totius propositionis numerus cum præ-
cipui verbi numero comparatur. Primę
Cicero autem diuisionis fundamentum Cicero
confirmat: Si quid mihi (ait) humanitus
præter naturam prætérque fatum con-
tigisset: Ac Virgilius.

Virgilius. Nam quia nec fato merita, nec morte
peribat.
Sed misera ante diem subitóque accen-
sa furore.

Adhoc alludit alio quoque loco:
Explebo

Explebo numerũ reddarque tenebris.

In quam sententiam scripsit Suetonius in C. Caligulæ vita, obseruatum notatúque fuisse in primis, Cæsares omnes quibus Caij prænomen fuit, ferro periisse: iam inde ab eo qui Cinnanis temporibus sit occisus. Cicero lib. sexto de rep. Sed eius (inquit) temporis ancipitẽ video quasi fatorũ viã. Nã cùm ętas tua septenos octies solis anfract⁹ reditúsque cõuerterit, duóque hi numeri (quorũ vterque plenus, alter altera de causa habetur) circuitu naturali summã tibi fatalem confecerint: in te vnum atque tuũ nomen se tota cõuertet ciuitas. hinc verò (Macrobio autore) numeri in nomine νῦν octonarij plenitudo spectatur, à quo solidum corpus cõficitur, quique iustitię Pythagorica nota est per duplicẽ diuisionis in pariter pares ęqualitatem. Ideò proprius Solis iustitię Christi dei nostri. Quę ego nõ omnia tã expono & probo quã enumerãdo persequor, vt intelligas quanta mysteria veteres sub li-

Suetonius

Cicero.

Macrobi

terarum & numerorum notis condita reliquerũt. Idcirco omitto prudens quę Tritemius ipſe in Steganographiæ libris octo deſcripſit, ne quã religionẽ intra priuatos parietes cõmunicata olim, eandem in publicum protracta inferre cuiquam poſsint. Quanquã non ignoro ſolam imperitiam huiuſmodi ſcrupos promiſcuę multitudinis mẽtibus inijcere: cum ea quę naturali ratione perficiuntur (quã non intelligunt) credunt ſtygia aut cęleſti ope perpetrari. Sic homo minimè malus qui amicitię prętextu Abbatem illum eruditum & ſubtilẽ inuiſerat, quę tertio Steganographiæ libro ſub orifiele Saturni ſpiritu in hoc vel illo gradu & minuto capricorni cõſtituto facienda ſcripſerat ſiniſtrè interpretatus eſt: nempe imaginem ſpiritus fabricandam, deinde aliam abſentis quẽ de re aliqua certiorẽ factum cupimus, in cuius capite & pectore hæc inſcribantur. Poſt, vas mobile phanum abronedum tegendum corio raſo: Illas imagi-

nes

nes obuoluendas panno lineo in aqua purgato & deterso: omnia statuenda in introitu domus clausę: Quibus dies saturni certi mensis significabatur: Ipso die in 7 partes per totidē spiritus planetarū Vrielis, Michaelis, Gabrielis &c. distributo, i. ebdomade diuisa in solis, lunæ, martis dies &c. vt tempus notum sit amico absenti quo speculū tenebis in tecto ędium & cartam pergamenam & animi tui sensa (quas imagines licet dicere) papyro committes. Eodem modo vulgus acciperet quod à Pythagora Cęlius Rodiginus in lectionibus antiquis factū fuisse scribit (de quo nos suprà mētionem fecimus) quod mirabile præstigium videri posit: vt pictas certo artificio imagines scriptásue literas nocte serena radiis lunæ opponas, quarū simulacris in aëre multiplicatis sursúmque raptis & vnà cū lunæ radiis reflexis, alius rei conscius à tergo in disco lunæ videt legítque, quanquam magno locorū spacio semotus. huc adde Pythagoricā necromantiam per literarum numeros Cælius. Rogidin.

.ugustin⁹ & lunæ quam exerceri solitã scribit Augustinus. Quis verò ex imperita multitudine in bonam partẽ traheret sanguineas in speculo notas ad hunc lunæ sitũ & amicum quocum de die atque hora antè conuenerit per lebetem aquæ plenum lunariam epistolam legẽtem? hoc periculum læuæ de rebus abstrusis opinionis & iudicij, præclara ingenia à scribendo deterret, cùm optimæ quæque res lucem apricam ferre nõ possunt: & si tenebras huiusmodi inferas, superstitionis opinionem soleas subire. Præterea ex iisdem numeris quidã (vt Alchandrinus) horoscopia alioqui incerta statuerunt: quidam nomina ipsa hominũ per astrorum rationẽ (vt Aomar) quidam per geomantiam (vt Franciscus Asculanus) subducendo diuinasse dicũtur. Quę quidem ipsa in notis tota versatur & punctis motu fortuito manus formatis: quorum tandem numeri nouissimi colliguntur & mira similitudine ad Astrologię normam reuocantur. Non nocebit obiter admonuisse, fieri quandoque

Alchandrinus.

Aomar.

Franciscus Asculanus.

que in eorum libris qui de rebus altioribus scriptitant, quoddam cogitationis eorum arcanæ integumentum per primores capitũ literas:quale in tusca Poli Poliphil. phili hypnerotomachia:ex cuius primis quibusque literis colligitur: POLIAM FRATER FRANCISCVS COLVMNA PERAMAVIT. Quale etiã in speculo Rogerij Bachonis, cuius Rogerius prima capitũ verba cõficiebãt.In his ver Bacho. bis præsentibus poteris inuenire terminum exquisitæ rei promissæ : literæ autem singulę septem capitum componebant nomen, IVPITER: verùm in typis hæc ab inscio Aristarco reperi non correcta sed corrupta.Porrò astrologici characteres planetarum,signorum,mãsionũ (quos Iulius Firmicus depingit) Iulius notæ sunt,quę artificio nõ carent:vt hu- Firmicus. nę,huiusmodi ☽ quam plenam non pingunt, quòd ea forma solis est perpetua, lunæ temporaria: Incrementum autem illius melioris fuit quã decursus ominis ♂ in Marte sagitta signum est bellicum, ☿ in Mercurio,galeri:In Venere ♀ specu

li: ſimiles quoque ſunt reliquorum notæ. Fuerunt & magis veteribus ſui characteres ad rerũ quibuſdē agebatur, ſimilitudinem, vt duæ circuli diametri ✕ ad amicitię ęternę ſignum aut annulorum concatenationes ∞○∞ : ſic ad odium, inimicitias, cæteroſq́; animi motus alij atque alij. Multa ſcio ſupereſſe quę ad notarũ rationē pertineant: at certũ eſt (antequàm vltrà progrediar) de his primordiis iudicium hominũ experiri. Quos iterum atque iterum admonitos velim me hoc ſcribendi negotiũ eo animo ſuſcepiſſe, vt conſciētia viriũ vltra prima elementa non progreſſus tantũ eos qui robore ſunt firmiore cohortarer, vt inanibus quorundam mythologiis non cōtenti ad grauiſsima priſcæ ſapientiæ myſteria conuerterent animum: quæ hactenus à veteribus philoſophis ac poetis, ridiculis prope fabularũ inuolucris obruta ſepultaque iacuerunt.

FINIS.


MVSA CELESTIS

